

Ráitis Chuntais na bPáirtithe Polaitíochta

2021

Tuarascáil do Chathaoirleach Dháil Éireann de bhun
alt 88(1) den Acht Toghcháin, 1997, arna leasú

Coimisiún um Chaighdeán in Oifigí Poiblí
Standards in Public Office Commission

An Coimisiún um Chaighdeán in Oifigí Poiblí
6 Ardán Phort an Iarla
Baile Átha Cliath 2
D02 W773
Teileafón: (01) 6395666
R-phost: info@sipo.ie
Láithreán gréasáin: www.sipo.ie
Twitter: @SIPOCIreland

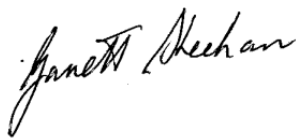
Deireadh Fómhair 2022

Réamhrá

Tá áthas orm an tuarascáil seo ar ráitis bhliantúla cuntas na bpáirtithe polaitíochta do 2021 a chur faoi bhráid Chathaoirleach Dháil Éireann (Ceann Comhairle) agus don Aire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe, de réir alt 88 den Acht Toghcháin 1997, arna leasú.

Foráiltear leis an Acht Toghcháin, 1997 (an tAcht), do nochtadh cuntas ag páirtithe polaitíochta. Déanann sé foráil freisin chun taifid chuntasaíochta a choimeád atá mar bhonn agus mar thaca ag na cuntais sin.

- Ceanglaítear le halt 84 den Acht ar oifigeach ainmnithe de chuid páirtí polaitíochta – an t-oifigeach cuí – na cuntais a ullmhú.
- Ceanglaítear le halt 86 go ndéanfaidh iniúchóir reachtúil iniúchadh ar na cuntais.
- Cuireann Alt 87 oibleagáid ar an oifigeach cuí na cuntais a thabhairt don Choimisiún um Chaighdeáin in Oifigí Poiblí (an Coimisiún) mar aon le cóip de thuarascáil an iniúcháir tráth nach déanaí ná an 30 Meitheamh sa bhliain ina dhiaidh sin lena mbaineann na cuntais.

Garret Sheehan

Cathaoirleach

An Coimisiún um Chaighdeáin in Oifigí Poiblí

Caibidil 1 Réamhrá

Foráiltear leis an Acht Toghcháin, 1997 (an tAcht), do nochtadh cuntas ag páirtithe polaitíochta. Déanann sé foráil freisin chun taifid chuntasaíochta a choimeád atá mar bhonn agus mar thaca ag na cuntais sin. Tá eolas sa tuarascáil seo faoi chuntais a nochtadh i leith 2021.

Ceanglaítear leis an Acht go gcomhlíonann na cuntais na ceanglais maidir le foirm agus ábhar dá bhforáiltear i dtreoirínite arna n-eisiúint ag an gCoimisiún.

De réir cheanglais an Achta, tabharfar cóip den tuarascáil seo do Chathaoirleach Dháil Éireann agus don Aire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe.

Caibidil 2 Cuntais arna dtabhairt ag páirtithe polaitiúla

Bhí trí pháirtí polaitíochta is fiche ar Chlár na bPáirtithe Polaitíochta i rith 2021.

Treoirlínte do Pháirtithe Polaitíochta

D'fhoilsigh an Coimisiún treoirlínte athbhreithnithe, dar teideal **Ráiteas Bliantúil na gCuntas: Treoirlínte do Pháirtithe Polaitíochta** (na treoirlínte), i mí Iúil 2017 mar threoir phraiticiúil do pháirtithe polaitíochta chun riachtanais an Achta a chomhlíonadh.

Athbhreithniú ar Ráitis Chuntais

Ceanglaíodh ar pháirtithe a ráitis ar chuntais agus ar thuarascálacha iniúcháirí 2021 a thabhairt don Choimisiún faoin 30 Meitheamh 2022.

Bhreithnigh an Coimisiún gach ceann de na ráitis nó na haighneachtaí a fuarthas, ag féachaint don Acht agus do na treoirlínte. Bhí cuid de na ráitis comhlíontach go hábhartha agus níor ghá iad a leanúint. Ardaíodh ceisteanna agus soiléiriú le páirtithe maidir le cuid de na haighneachtaí a fuarthas agus tugadh deis do pháirtithe freagra a thabhairt. Sa chás gur dhéileáil na páirtithe go leordhóthanach leis na ceisteanna a ardaíodh, measann an Coimisiún go bhfuil na páirtithe sin ag cloí go hábhartha leis an reachtaíocht agus leis na treoirlínte.

Taispeántar toradh athbhreithniú an Choimisiúin ar chomhlíonadh na bpáirtithe le ceanglais an Achta i dTábla 1.

Tábla 1 – Ceanglais an Achta Toghcháin maidir le ráitis bhliantúla cuntas a nochtadh

Stádas ráitis chuntais 2021	Ainm an pháirtí polaitíochta
Comhlíontach	Aontú
	Fianna Fáil
	Fine Gael
	An Comhaontas Glas
	<i>Independents 4 Change</i>
	Comhghuaillíocht Neamhspleách Chiarraí
	Daoine Roimh Bhrabús/Dlúthpháirtíocht
	Sinn Féin
	Na Daonlathaithe Sóisialta
	Páirtí an Lucht Oibre
Níl Comhlíontach – cuntais neamh-iniúchta curtha ar fáil	Páirtí Cumannach na hÉireann
	Daonlathas Díreach Éireann
	Comhghuaillíocht Dínit an Duine
	Páirtí Saoirse na hÉireann
	Páirtí um Leas Ainmhithe
	Páirtí An Ceart chun Athrú
	Daoine Aontaithe
	Oibrithe agus Gníomh Dífhostaithe
Neamh-chomhlíontach – Aighneacht eile/ comhfhreagras curtha ar fáil	Fís Nua
Neamh-chomhlíontach – ní bhfuarthas aon chuntais	Aitheantas Éireann
	Renua Éireann
	An Páirtí Náisiúnta
	Páirtí na nOibrithe

Ráitis Chuntais Neamh-chomhlíontach

Tá ráitis tugtha ag na páirtithe seo a leanas nach raibh ag cloí leis na treoirlínte:

- *Páirtí Cumannach na hÉireann*

Leanann ráitis airgeadais neamhshínithe a cuireadh isteach tríd is tríd an bhformáid atá leagtha amach sna treoirlínte. Ní dhearnadh iniúchadh orthu agus níor athbhreithníodh go mion iad.

- *Daonlathas Díreach Éireann*

Cuireadh ráitis airgeadais isteach le ráiteas bainc a ghabhann leis. Níl siad san fhoráid a theastaíonn ó na treoirlínte agus níl iniúchadh déanta orthu. Níl athbhreithniú mion déanta orthu.

- *Fís Nua*

Dúirt an páirtí nach raibh aon ioncam agus caiteachas acu in 2021.

- *Comhghuaillíocht Dínit an Duine*

Cuireadh ráitis airgeadais gan síniú, san fhoráid riachtanach, isteach. Ní nochtann siad aon idirbhearta airgeadais don tréimhse. Ní dhearnadh iniúchadh ar na ráitis.

- *Páirtí Saoirse na hÉireann*

Cuireadh ráitis airgeadais, san fhoráid riachtanach, isteach. Ní dhearnadh iniúchadh orthu agus níor athbhreithníodh go mion iad.

- *Páirtí um Leas Ainmhithe*

Cuireadh ráitis airgeadais gan síniú agus liosta idirbhearta isteach, mar aon le ráitis bhainc. Ní dhearnadh iniúchadh orthu agus níor athbhreithníodh go mion iad.

- *Páirtí An Ceart chun Athrú*

Cuireadh ráitis airgeadais gan síniú isteach san fhoráid riachtanach, chomh maith le ráitis bhainc. Ní dhearnadh iniúchadh orthu agus níor athbhreithníodh go mion iad.

- *Daoine Aontaithe*

Cuireadh 'ráiteas cuntas' neamhshínithe, neamh-iniúchta isteach. Níor nochtadh aon idirbhearta.

- *Oibrithe agus Gníomh Dífhostaithe*

Ráiteas neamhshínithe ioncaim, caiteachais agus iarmhéid bainc deiridh curtha isteach, le ráitis bhainc a ghabhann leis. Tá sé seo neamh-iniúchta agus níl sé san fhormáid atá ag teastáil. Níl athbhreithniú mion déanta orthu.

Faoi Alt 86(4) den Acht, féadfaidh an Coimisiún a rogha féin a fheidhmiú chun iniúchóir reachtúil a cheapadh chun iniúchadh a dhéanamh ar aon chuntais neamh-iniúchta. Toisc go raibh na cuntais neamh-iniúchta ó pháirtithe nach bhfaigheann maoiniú ón Státchiste faoin Acht Toghcháin, agus ag féachaint do cibé ar éiligh leas an phobail go ndéanfaí na hacmhainní riachtanacha a infheistiú chun tabhairt faoi iniúchadh den sórt sin, chinn an Coimisiún gan na ráitis ábhartha a iniúchadh.

Cé nach bhfuil siad comhlíontach chun críocha an Achta, foilsíodh na ráitis a fuarthas ar shuíomh gréasáin an Choimisiúin.

Gan Ráiteas ar Chuntais a Fuarthas

Níor thug ceithre pháirtí cláraithe, tráth scríofa, ráitis chuntais don Choimisiún agus níl siad ag cloí le ceanglais an Achta:

- Aitheantas Éireann
- Renua Éireann
- An Páirtí Náisiúnta
- Páirtí na nOibrithe

Ní raibh a ráiteas cuntas do 2020 curtha ar fáil ag Renua Ireland faoin am ar fhoilsigh an Coimisiún a ráiteas cuntas 2020. Ina dhiaidh sin, chuir Renua a ráiteas 2020 ar fáil don Choimisiún an 25 Márta 2022. Ardaíodh roinnt mioncheisteanna faoin ráiteas, ach níor thug an páirtí aghaidh orthu go fóill.

Tuairimí Ginearálta

I roinnt cásanna, bhí difríochtaí idir an fhaisnéis a cuireadh ar fáil sna ráitis airgeadais agus a iarradh sna treoirlínte agus sa teimpléad gaolmhar a chuir an Coimisiún ar fáil.

Cé nach raibh siad ag cloí go docht leis na treoirlínte, bhí an bealach ar thug na páirtithe aghaidh ar na réimsí sin cosúil, a bheag nó a mhór, leis na blianta roimhe sin.

Is iad seo a leanas na trí réimse inar aithníodh difríochtaí ábhartha:

- ráiteas na bhfreagrachtaí
- aitheantas ioncaim – táillí ballraíochta agus síntiúis
- ráitis shínithe (an Cuntas Ioncaim agus Caiteachais, an Clár Comhardaithe (lena n-áirítear cúlchistí ioncaim coimeádta), agus an Ráiteas maidir le Sreabhadh Airgid).

Caibidil 3 Moltaí

Mar a tugadh faoi deara roimhe seo, tháinig roinnt saincheistean chun cinn maidir le ráitis chuntais pháirtí a sholáthar nach bhféadfaí a bheith ag súil leo nuair a bhí an reachtaíocht á dréachtú.

I dtuarascálacha roimhe seo ar ráitis chuntais, mhol an Coimisiún go mbeadh díolúine ag páirtithe beaga ón gceanglas ráitis chuntais iniúchta a thabhairt don Choimisiún.

Thug an Coimisiún ar aird freisin go bhforáiltear leis an Acht, i gcás ina dteipeann ar pháirtí polaitíochta cláraithe a cháilíonn do Mhaoiniú Státchiste ráiteas cuntas a chur ar fáil a mbeidh Tuarascáil Iniúcháirí Reachtúla ag gabháil leis, nach ndéanfar aon íocaíocht bhreise ar mhaoiniú ón Státchiste leis an bpáirtí sin go dtí go gcomhlíonann sé a oibleagáidí ina leith seo. Thug sé faoi deara freisin nach féidir aon ghníomh a dhéanamh i gcoinne páirtí nach gcáilíonn do Mhaoiniú státchiste mar gheall ar mhainneachtain a ndualgas ráiteas cuntas a chur isteach.

Mar fhocal scoir, thug an Coimisiún faoi deara roimhe seo nach mbíonn ceanglais reachtaíochta eile chun tuarascálacha airgeadais nó ráitis chuntais a chur ar fáil i gcónaí ag teacht lena chéile. Tá sé ráite ag an gCoimisiún go mbeadh sé úsáideach riachtanais tuairiscithe na reachtaíochta go léir a dhéanann foráil do mhaoiniú stáit na bpáirtithe polaitiúla a chomhdhlúthú nó ar a laghad a réiteach ar mhaithe le héascaíocht riaracháin agus comhleanúnachas reachtaíochta.

An tAcht um Athchóiriú Toghcháin, 2022

Tugann an Coimisiún dá aire gur thug achtú an Achta um Athchóiriú Toghcháin, 2022 (Acht 2022) i mí Iúil 2022 aghaidh i gcuid d'ábhair imní an Choimisiúin mar a léiríodh i dtuarascálacha roimhe seo.

Leasaíonn Acht 2022 forálacha an Achta Toghcháin, 1997. Soláthraíonn sé:

- Ní mór go n-áireofar i ráitis chuntais do pháirtí polaitíochta a fhochuideachtaí, lena n-áirítear iad siúd lasmuigh den Stát, mura dtagann an fhochuideachta faoi bhun tairseacha áirithe ioncaim/sócmhainne, agus
- Ní mór d'iniúcháir reachtúil ráitis cuntas i leith fochuideachtaí a iniúchadh, mura dtagann an fhochuideachta faoi bhun tairseacha áirithe ioncaim/sócmhainne;

Fáiltíonn an Coimisiún roimh na forálacha seo agus tugann sé faoi deara go raibh sé den tuairim in 2013 gur cheart go gcuimseodh a threoirínte maidir leis na ráitis chuntas fochuideachtaí. Bhí dearcadh difriúil ag an Aire Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil ag an am sin, áfach, agus ní thabharfadh sé a thoiliú do na dréacht-treoirínte a chuir an

Coimisiún faoina bhráid ar an mbonn sin. Glacadh ina dhiaidh sin le treoirlínte a éilíonn ráitis ar chuntais a chuimsíonn ceanncheathrú an pháirtí amháin.

Fáiltíonn an Coimisiún roimh ghlacadh tairseacha ar faoina mbun nach mbeadh fochuideachtaí faoi réir an cheanglais go ndéanfaidh iniúcháir reachtúil iniúchadh ar chuntais. Tugann sé dá aire, áfach, nár glacadh lena mholtaí gur cheart díolúine a thabhairt do pháirtithe beaga (i.e ceanncheathrú an pháirtí) ón gceanglas ráitis chuntais iniúchta a thabhairt don Choimisiún. Measann an Coimisiún nach bhfuil an cur chuige seo ag teacht leis na forálacha nua a bhaineann le fochuideachtaí agus molann sé go mbreathnófaí ar leasú breise chun tairseacha comhchosúla a chur i bhfeidhm ar chuntais cheanncheathrú an pháirtí.

Foráiltear an méid seo a leanas le hAcht 2022 freisin:

- Tá cionta nua ann maidir le mainneachtain leabhair chuntais chuí agus ghnáthaimh a choinneáil, gan ráiteas cuntas bliantúil a ullmhú, gan ráiteas cuntas agus tuarascáil iniúcháir a thabhairt don Choimisiún agus ráiteas cuntas bréagach nó míthreorach a thabhairt don Choimisiún go feasach.
- Ní mór go gcuimseodh ráitis chuntais an mhaoin go léir laistigh d'úinéireacht an pháirtí pholaitiúil agus a fochuideachtaí, lena n-áirítear maoin atá suite lasmuigh den Stát;
- Féadfaidh treoirlínte an Choimisiúin faoi alt 89 ceanglais faoi FRS 102 a ionchorprú go sainráite;
- Tá ceanglas ar pháirtithe polaitíochta na hÉireann leabhair chuntais a bhfochuideachtaí, lena n-áirítear iad siúd lasmuigh den Stát, a choinneáil de réir threoirlínte an Choimisiúin, agus

Beidh feidhm ag na forálacha thuas tar éis don Aire Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreacht a ordú tosaithe a dhéanamh agus, nuair is ábhartha, tá treoirlínte dréachtaithe ag an gCoimisiún agus faofa ag an Aire.

Tugann an Coimisiún dá aire nach dtéann Acht 2022 i ngleic lena imní nach mbíonn ceanglais reachtaíochta eile chun tuarascálacha airgeadais nó ráitis chuntais a chur ar fáil i gcónaí ag teacht lena chéile. Tá sé fós den tuairim go mbeadh sé úsáideach riachtanais tuairiscithe na reachtaíochta go léir a dhéanann foráil do mhaoiniú stáit na bpáirtithe polaitiúla a chomhdhlúthú nó ar a laghad a réiteach ar mhaithe le héascaíocht riaracháin agus comhleanúnachas reachtaíochta.

Caibidil 4 Foilsiú Doiciméadú Reachtúil

Is féidir ráitis ar chuntais agus ar thuarascálacha iniúcháirí a fuarthas ó pháirtithe polaitíochta de bhun alt 87 a fheiceáil ar shuíomh gréasáin an Choimisiúin, www.sipo.ie. Cuirfidh an Coimisiún cóipeanna de na ráitis agus de na tuarascálacha ar fáil freisin lena n-
iniúchadh ag an bpobal, gan táille, ina oifig ag 6 Ardán Phort an Iarla, Baile Átha Cliath 2, D02 W773, le linn gnáthuaireanta oibre. Más mian leat na doiciméid reachtúla a iniúchadh, téigh i dteagmháil leis an gCoimisiún trí ríomhphost ag info@sipo.ie nó ar an teileafón (01) 639-5666.